

УДК 343.98.06
DOI: 10.31733/15-03-2024/1/664-665

Олег КАЛЮГА

аспірант кафедри криміналістики
та домедичної підготовки

Ігор ПИРІГ

професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ОСНОВИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕЗАКОННИМ ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Як у звичайному мирному житті, так і сьогодні, в умовах воєнного стану, кримінальні правопорушення в галузі охорони здоров'я привертати увагу правопорушників, про що свідчать матеріали судово-слідчої практики. Тому правоохоронці потребують розробки комплексу дієвих рекомендацій щодо розслідування таких кримінальних правопорушень.

Методика розслідування злочинів зазвичай розглядається у двох аспектах. По-перше, це процес розслідування злочинів як специфічна діяльність уповноважених законом органів прокуратури та осіб, здійснювана з урахуванням застосування засобів криміналістичної техніки, прийомів криміналістичної тактики, криміналістичних методів розслідування певних груп, видів злочинів. По-друге, це розділ науки криміналістики, що містить систему комплексних криміналістичних рекомендацій щодо виявлення, розслідування та профілактики окремих видів злочинів [2, с. 120]. Справедливо зазначає В. В. Тищенко, що єдиної усталеної структури методики розслідування злочинів бути не може, оскільки з інформаційного погляду методика є певною сукупністю знань, а з позиції використання певним алгоритмом дій; крім того, на структуру методики впливає її функціональна спрямованість [5]. Тож не може бути однакова структура методики розслідування корисливо-насильницьких злочинів та економічних.

Розглядаючи методику розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері науковці у своїх роботах розкривають структурні елементи, на яких ми зосередимо увагу.

Отже, вихідною точкою розслідування завжди є з'ясування елементів криміналістичної характеристики. Як зазначають дослідники економічних злочинів, під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із порушенням законодавства в бюджетній сфері, це: предмет злочинного посягання, обстановка вчинення кримінальних правопорушень, особа злочинця, способи вчинення зазначених кримінальних правопорушень та типова слідова картина [3]. Окремі з них, як способи вчинення та слідова картина, були ретельно досліджені В. А. Бідняком, Г. С. Бідняк, К. О. Чаплинським [1].

Початковий етап розслідування характеризується оцінкою первинної інформації та типових слідчих ситуацій. Р. Л. Степанюк, досліджуючи методику розслідування злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства, розглядав особливості планування та організації розслідування організацією, попередження та подолання протидії розслідуванню [4].

На цьому етапі привертає увагу дослідження Б. В. Щура щодо тактичних комплексів, які використовуються як елемент окремої криміналістичної методики. Вчений зазначає, що важко уявити поєднання різнопорядкових засобів криміналістичної тактики систем тактичних прийомів (або окремих тактичних прийомів) і процесуальних (слідчих) дій чи інших заходів, оскільки тактичні прийоми не існують самі собою, вони застосовуються в межах слідчої дії. Тому й може бути поєднання слідчих дій та інших (процесуальних чи непроцесуальних) заходів. Інше питання, що є різновиди тактичних операцій: система слідчих дій; комплекс слідчих дій та оперативно-розшукових заходів; комплекс слідчих дій та організаційно-технічних заходів тощо [6, с. 188].

Щодо подальшої діяльності слідчого, то вона пов'язана з тактикою проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема оглядом, обшуком, допитом, призначенням експертиз.

Отже, основу методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із порушенням бюджетного законодавства у галузі охорони здоров'я, становлять такі елементи криміналістичної характеристики, як: предмет злочинного посягання, обстановка вчинення кримінальних правопорушень, особа злочинця, способи вчинення зазначених кримінальних правопорушень та типова слідча картина; а також типові слідчі ситуації, організація і тактика провадження окремих слідчих (розшукових) дій.

1. Бідняк В. А., Бідняк Г. С., Чаплинський К. О. Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із державним фінансуванням в галузі охорони здоров'я : монографія. Одеса : Видавничий дім Гельветика, 2021, 260 с.

2. Матусовський Г. А. Економічні злочини. Криміналістичний аналіз. Харків : Консум, 1999. 480 с.

3. Погорецький М. А., Вакулік О. О., Сергеева Д. Б. Розслідування економічних злочинів : навч. посіб. / за ред. проф. М. А. Погорецького. Київ : ВД «Дакор», 2014. 176 с.

4. Степанюк Р. Л. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Національний ун-т внутрішніх справ. Київ; Харків, 2004. 261 с.

5. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 564 с.

6. Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик : монографія. Харків : Харків юридичний, 2010. 320 с.

УДК 343.982.5

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/665-668

Наталія БРАТШКО

старший лаборант
кафедри криміналістики
та домедичної підготовки

Ганна БІДНЯК

доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ФОТОГРАФІЇ ТА ВІДЕОЗАПИСУ: СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Розвиток технологій криміналістики дозволяє виконувати дедалі важливіші завдання, пов'язані з дослідженням слідів кримінальних правопорушень. Ця частина криміналістики містить багато напрямів, яка відображає стан і можливості використання досягнень природничих і технічних наук у забезпеченні процесу доказування в судочинстві.

У цій роботі висвітлено одну з галузей криміналістичної техніки, а саме криміналістичну фотографію та відеозапис. Як відомо, цей розділ являє собою сукупність наукових положень та розроблених на їх основі спеціальних фото-, відеозаписувальних засобів та відповідних методів, які використовуються для збирання, дослідження та демонстрування доказів [1, с. 11–12].

На досудовому розслідуванні важливою частиною діяльності, спрямованої на збирання інформації, є його фіксація. При цьому треба також професійно поставитись як до процесуальних, так і до криміналістичних аспектів.

Традиційно для потреб судочинства використовувалась лише фотографія, потім кінозйомка, звуко- та відеозапис. На сьогодні в кримінальному процесі перевага надається